

INTERJÚ

Néhány hétig Szegeden a JATE Filozófia Tanszékén voltál vendéghallgató. Milyen benyomásokat szereztél az itteni filozófiaoktatásról? Kolozsvári tapasztalataidhoz képest miben látod a lényegesebb eltéréseket ill. a hasonlóságokat? Számodra mi volt a legfontosabb ebből a 'más közegből'?

Az idő rövideje miatt csak nagyon felületes benyomásaim vannak. Ez a néhány hét csak arra volt elég, hogy "fájó szívvel" utazzam haza. Néhány előadást végighallgattam, de ez kevés ahhoz, hogy egy féléves kurzusról véleményt mondjak. Ami feltűnt, hogy több a választási lehetőség, a tanrend nem annyira "merev" mint nálunk, ám ez immár Kolozsvárott is változni kezdett. Az egyetemi oktatás reformja talán lassabban történik nálunk, ám Andrei Marga rektornak köszönhetően a változások kedvező irányba tartanak. Ami nálunk nagyon ritkán fordul elő, az a közös szövegolvasás és értelmezés. Ez itt nagyon tetszett, és Kolozsvárott ezt hiányolom. Egy másik nagyon fontos eltérés az infrastruktúrában van. Mindenekelőtt a könyvtárra gondolok. Amire szükségem volt, itt kevés kivétellel megtaláltam. Nálunk sokszor hetekig kell járni egy-egy fontos könyv után, és ha az embernek vannak ismerősei, akkor talán sikerül valamelyik magánkönyvtárból előásnia a könyvet. Ez fárasztó és gyakran eredménytelen munka. A kari könyvtár állományát az elmúlt öt-hat évben alig-alig bővítették. Nincs pénz, mondják. Így aztán a hallgatók többnyire Magyarországról szerzik be a legfontosabb könyveket, már amennyire futja a pénzükből.

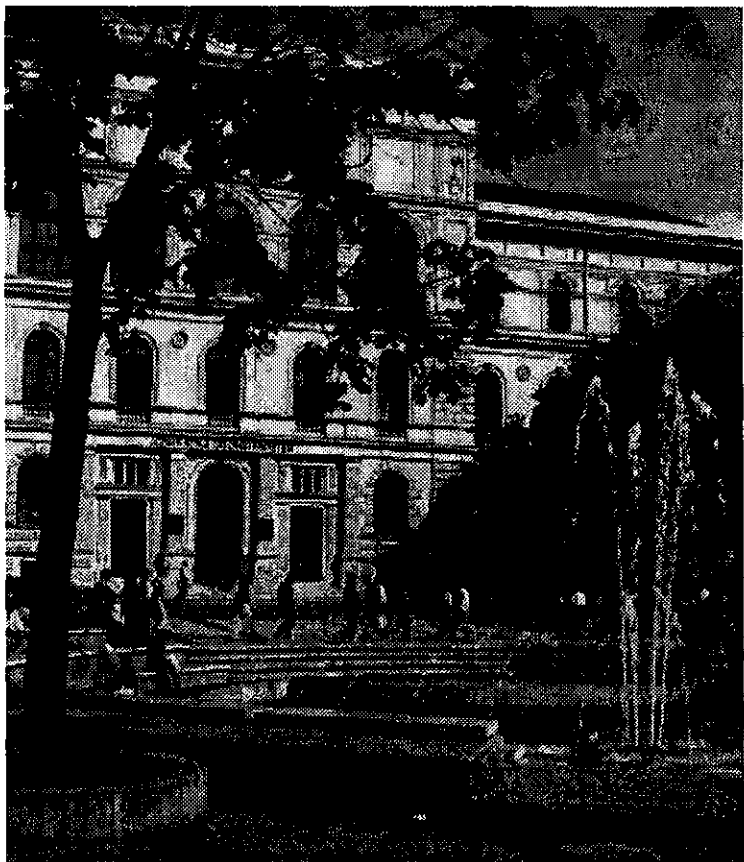
A filozófia mely részterületeivel foglalkozol, s ezekkel kapcsolatban ért-e valami meglepetés, tanultál-e valami újat az itt töltött napok alatt?

Másfél-kétéves bolyongás után úgy érzem, hogy lehorgonyoztam az etika, cselekvésemleletek és a politikai filozófia partjainál. Természetesen találtam és elolvastam néhány könyvet, amelyekről tudtam, hogy megjelentek, ám nálunk sem üzletben, sem könyvtárban nem lehet megtalálni. Sajnálom viszont,

hogy Heller Ágnes nem ebben a félévben tartott előadásokat. Remélem, tavasszal sikerül pár napra átjönnöm Szegedre, és meghallgatnom néhány előadását.

Április óta a Korunk szerkesztője vagy, ahol is a 'filozófia és politológia' rovatot vezeted. Mennyire befolyásolja a lap arculatát a Te személyes érdeklődésed? Kapsz-e tanácsokat idősebb kollégáidtól ezzel kapcsolatban? Milyen filozófiai problémák, milyen gondolatok/gondolkodók felé orientálnád a jövőben a Korunk olvasóit?

Mindenekelőtt azt kell megjegyeznem, hogy a Korunk nem filozófiai szakfolyóirat. Másrészt az idén hetvenéves lap főként balos hagyományokra tekint vissza. A mai szerkesztők az én véleményem szerint nem azonosulnak a Gaál Gábor-i hagyománnyal, és nem vállalják fel azt. Az én személyes érdeklődésem nem befolyásolja jelentős mértékben a lap arculatát. A lapszerkesztés többnyire közösségi munka, a különböző szövegek felett konszenzus alakul ki, és így kerülnek be a lapba. Vannak olyan írások, amelyekkel én nem értek egyet, de azt gondolom,

hogy azoknak is helyet kell adni. Persze van egy határ, ahonnan már nem vállalható egy szöveg. Ilyennel azonban ritkán találkozunk. A saját rovatomba igyekszem "behozni" a kortárs filozófusok, politológusok szövegeit, az aktuális problémákról írt elméleti munkákat.

Már a Korunk szerkesztőjeként – a 95/7-es szám egy rövid írásában – Te vállalkoztál a Kellék című diáklap szélesebb közönség előtti bemutatására, illetve a második szám fontosabb tanulmányainak ismertetésére. Milyennek látod a két lap lehetséges jövőbeli viszonyát? Folyik-e majd verseny köztetek a jobb írások megszerzéséért?

A Kellék diáklap, műhelyjellegű kiadvány. A Korunk-nak nem jelent konkurenciát, és nem fogunk egymás nyakára hágni a jobb kéziratok megszerzéséért. A Kellékben jól sikerült szemináriumi dolgozatoktól komoly elméleti munkákig és filozófiai esszéig sok minden megjelenhet, és, remélem, meg is fog jelenni. Mindazonáltal azt gondolom, hogy Kolozsvárott a Kellékre igen nagy szükség van; fontos, hogy azoknak a diákoknak, akik írással is próbálkoznak, legyen hol megjelentetni szövegeiket, hogy a kisebb, de szakmai nyilvánosság előtt próbára tehesék magukat, és viták alakuljanak ki, párbeszéd, mert az ösztönzőleg hat a mindennapi munkára. Azt gondolom, hogy a Kellék szerzői közül néhány év múlva többen is találkozhat majd az Olvasó a Korunk hasábjain.

Hogyan jellemeznéd a filozófia művelésének erdélyi lehetőségeit? Szerinted milyen feladatok várnak a most végzett/végzős hallgatókra? A lehetőségek, az intézményrendszer milyen bővítése segítené elő ottmaradásukat?

Mindenekelőtt középiskolai tanárok lehetnek és lesznek a mostani végzős hallgatók. Legalábbis nagyrészüket, ugyanis évtizedeken keresztül nem volt magyar nyelvű filozófiai oktatás, és óriási a tanárhiány. Ezenkívül a társadalmi intézmények még nagyszámú fiatal végzőst befogadnak, szakemberhiány van minden téren. A gond az, hogy nálunk a filozófiaoktatás egyszakos, ami az egyetem alatt csak előny, hisz több idő jut az egy témában való elmélyülésre. Ám végzés után az elhelyezkedés, amennyiben nem akar tanár lenni valaki, viszonylag nehéz. Kevés lehetőség van a kutatásra. Ezért azt gondolom, legalábbis a kollegáimmal folytatott beszélgetések arra engednek következtetni, hogy közülünk sokan megpróbálkoznak a külföldi továbbtanulással. Erre nagy szükség van, s ha rajtam múlna, minden tehetséges fiatalembert néhány évre elküldenék nyugatra tanulni. Az ottmaradással vagy visszatéréssel az a helyzet, hogy semmilyen erkölcsi érv nincs arra, hogy valaki miért ne válassza meg szabadon azt a helyet, ahol élni akar, ahol szakmailag és a személyes életében is az általa felállított mérce szerint tudja megvalósítani önmagát. Nálunk egzisztenciálisan nagyon nehéz a kezdés, nincs lakás, kicsi a fizetés, és ha valaki úgy érzi, hogy többre képes, mint amennyit egy erdélyi kisvárosban tehet, akkor előbb-utóbb odébáll. Persze nem fog mindenki elmenni, de hiába táplálunk illúziókat, mert egy folyamatos – és általam természetesnek tartott – "lemorzsolódás" mindig is volt és ezután is lesz.